

Skattefrågan i USA: Kerry eller Bush?

PÅ JOHN KERRYS hemsida kan man läsa vad demokraternas presidentkandidat vill i 15 olika frågor. Skatterna saknas. Det är ingen tillfällighet. Kerry vill helst dölja sin skattepolitik, eftersom den i grunden syftar till höjd skatt. Men det finns ytterligare ett skäl till att skatterna saknar egen rubrik. För Kerry och de vänsterkrafter som i dag dominerar det demokratiska partiet i USA är skatterna inget självständigt problem. Skatter är medel för att straffa "höginkomsttagarna" och för att betala utgifter i statsbudgeten.

Eftersom Kerry säger sig vilja kraftigt öka de statliga utgifterna – för sjukvård, läkemedel, skola, miljösubventioner, handelssubventioner, ja, även för militären – från ett utgångsläge av budgetunderskott följer skattehöjningar som ett brev på posten.

LIKHE TEN MED DE svenska socialdemokraterna är slående. Kerry är medvetet vag av taktiska skäl. Men vad han utlovar i sin populistiska kampanj är en "värnsskatt" på amerikaner med en årsinkomst överstigande 200 000 USD (cirka 125 000 kronor i månaden). Troligen kommer deras statliga marginalskatt att höjas från 36 till 40 procent (vartill kommer delstatlig inkomstskatt, som varierar mellan delstaterna). Vidare vill Kerry höja skatten på utdelningar och reavinster (nu 15 procent för de flesta) samt behålla dubbelbeskattningen (USA har en hög bolagsskatt plus utdelningsskatten).

Kerry skulle som president troligen också behålla den skatt som nu blir allt tyngre för amerikanska medelinkomsttagare och som ger växande bidrag till statsbudgeten: Alternative Minimum Tax (AMT). Denna skatt kom till för att höginkomsttagare med höga avdrag skulle betala åtminstone en mindre summa i inkomstskatt. Skatten slår nu hårt även mot medelinkomsttagare med måttliga avdrag. När de har gjort sin deklaration, resulterande i en viss skatt, åläggs de en betydligt högre skatt grundad på en schablonberäkning från skattemyndigheterna av vad de borde betala.

John Kerry och George W Bush har en drastiskt skild filosofi ifråga om skatter. Den går betydligt djupare än vad man kan avläsa i de konkreta förslagen i valkampanjen. Jag tror skillnaderna kan sammanfattas i tre punkter:

1. SKATTER FÖR TILLVÄXT ELLER FÖRDELNING. Bush tror på utbudspolitik, det vill säga att klokt utformade skatter kan göra skillnad i fråga om investeringar, tillväxt och välstånd.

Kerry tror inte på utbudspolitik, utan ser skatterna enbart som ett sätt att omfördela inkomster (under namn av "rättvisa") samt ge intäkter för staten. För honom är skatterna ett nollsummespel.

2. SKATTER PÅ KONSUMTION ELLER INVESTERINGAR. Bush vill vrida över skattetrycket till konsumtionen för att kunna lätta det på investeringar, arbete och sparande. Han har visat intresse för tanken att införa en nationell moms i USA (i dag finns omsättningsskatt enbart på delstatlig nivå, normalt 6–7 procent), som hjälp att sänka eller helt avskaffa skatter som hämmar investeringar och tillväxt. Kerry går bestämt emot detta med argumentet att moms skulle orättvist drabba "låginkomsttagare".

3. SKATTER FÖR EGENMAKT ELLER STATLIG MAKT. Bush vill systematiskt främja personligt ägande – av bostad, pensionsparande, hälsokonton etcetera – i syfte att stärka individernas livsmöjligheter ("empowerment"). Kerrys ekonomiska politik går främst ut på att ta in skatter till den federala staten och sedan dela ut dem via myndighetsbeslut som subventioner till av staten valda ändamål.

Kerry har till exempel föreslagit att amerikanska bilbolag ska få särskilda statsbidrag för att bygga om bilfabrikerna till produktion av mer bensinsnåla bilar.

I alla dessa hänseenden motsvarar skillnaden mellan Kerry och Bush ganska exakt skillnaden i syn mellan socialistiska och liberala krafter i skattedebatten i Sverige.

Ändå ser jag, i en svensk opinionsundersökning på dn.se att 82 procent vill ha John Kerry som USA:s president, 12 procent George W Bush (resten "vet ej").

En stor majoritet av även borgerliga väljare föredrar Kerry framför Bush.

JAG KAN BARA DRA EN SLUTSATS: svenska folket har inte informerats av sina medier om vad Kerry och Bush står för i centrala politiska frågor.

Hans Bergström är docent i statsvetenskap och före detta chefredaktör för Dagens Nyheter. Han bor numera i Florida.

Skillnaden mellan Kerry och Bush motsvarar ganska exakt skillnaden i syn mellan socialistiska och liberala krafter i skattedebatten i Sverige.

Hans Bergström, fd chefredaktör för DN

ordet är fritt...